

به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی؛



به‌کارگیری موازی

گفتگو
با

آقای دکتر محسن خوش‌طینت

عضو هیئت علمی دانشگاه غیر دولتی خاتم

سپاس

قدر دان شما هستیم که این بار نیز درخواست ما را برای گفتگو درباره موضوع بااهمیت به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی پذیرفتید. اطمینان داریم که مشارکت ارزشمند شما، با استقبال خوانندگان و دانش‌پژوهان روبه‌روست.

بیشتر حسابداران و ذینفعان گزارشگری مالی این پرسش را دارند که از دیدگاه نظری، استفاده از استانداردهای گزارشگری مالی واحد در سطح جهان، چه توجیهی دارد؟ آیا استانداردهای واحد، نیازهای همه واحدهای گزارشگر را پاسخ می‌دهد؟

دکتر خوش‌طینت

حسابداری در کشورهای مختلف در عرصه‌های نظری و عملی به‌گونه‌های مختلف تبلور پیدا می‌کند و شیوه‌های متنوع اجرایی با خود دارد. طبق مطالعه‌های انجام‌شده ریشه این تفاوت‌ها را می‌توان در سه چیز جستجو کرد: اندازه‌گیری

اختلاف نظری در حسابداری است.

بنابراین به دلیل وجود تفاوت‌های فرهنگی در جوامع و تا زمانی که مردم به فرهنگ‌های خود احساس مباحثات و برتری داشته باشند و در این امر تعصب ورزند (صرفنظر از این‌که به حق یا به ناحق باشد)، نزدیک شدن دیدگاه‌ها به آسانی میسر نمی‌باشد و همین امر موجب می‌شود تا پیروی از استانداردهای گزارشگری یکسان، امری بعید باشد.

سازش

آیا ایده استفاده جهانی از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تحقق خواهد یافت؟ آیا ممکن است گزارشگری مالی با بیش از یک نوع استاندارد ادامه پیدا کند؟

دکتر خوش‌طینت

نیاز کشورها به سرمایه‌گذاری‌های خارجی و تجارت جهانی و نیاز به تعامل‌های بین‌المللی، اهمیت گزارشگری و پاسخگویی را بیش از پیش معلوم می‌سازد و برای رفع نیاز از استفاده‌کنندگان در سطح بین‌المللی، داشتن زبان مشترک گزارشگری الزامی است. به این دلیل است که در سطح جهانی نهادهای گوناگون تلاش کرده‌اند تا در ابتدا به تفاوت‌های ملی پی برده و پی‌آمد آن سعی کنند قدم‌هایی در جهت کاهش اختلافها و نزدیک شدن دیدگاه‌ها بردارند. نتیجه یکی از این تلاش‌ها، تدوین استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی است.

نتیجه این‌که گزارشگری مالی می‌تواند در دو قالب مورد استفاده قرار گیرد؛ یکی استانداردهای ملی برای گزارشگری داخلی و دیگری استانداردهای بین‌المللی تنها برای مقاصد برون‌مرزی.

سازش

دیدگاه شما درباره روش مناسب برای به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی چیست؟

دکتر خوش‌طینت

همواره تلاش‌های زیادی شده تا به‌منظور درک بهتر حسابداری کشورها، نظام‌های حسابداری را از لحاظ وجوه اشتراک و موارد افتراق از منظر همان عوامل هشتگانه طبقه‌بندی کنند. مثلاً کشورهایی که نظام تأمین مالی آنها بانک‌محور است، یا از

(Measurement)، افشا (Disclosure) و حسابرسی (Auditing). به‌عبارت دیگر آنچه که موجب تفاوت در نگرش‌ها به حسابداری شده، این سه عامل است. در بیشتر کشورها فرایند اندازه‌گیری رویدادهای مالی به‌گونه‌ای متفاوت صورت می‌گیرد. یعنی در ابزار و معیار اندازه‌گیری و در بعضی موارد زمان اندازه‌گیری تمامی رویدادهای مالی، اتفاق نظر وجود ندارد. در خصوص افشا هم، این‌که اطلاعات اندازه‌گیری شده برای چه کسانی است، یعنی مخاطبان اصلی کدامند؛ نیازهای اطلاعاتی این مخاطبان اصلی چیست؟ اطلاعات چگونه ارائه شود، و زمان مطلوب برای انتقال اطلاعات چه موقع است، از عمده‌ترین مباحثی است که پاسخ آن از یک کشور به کشور دیگر متفاوت است. در نهایت فرایند حسابرسی است. یعنی فرایند اعتباردهی گزارشهای مالی ارائه شده برای استفاده‌کنندگان به روشهای مختلف صورت می‌پذیرد.

برای مثال موضوع حسابرسی در کشورهایی مانند آلمان و فرانسه با کشورهایی مانند انگلستان و آمریکا با نگرشهایی مختلف انجام می‌شود که دلیل آن را می‌توان در عوامل توسعه حسابداری جستجو کرد.

اکنون ببینیم چرا این عوامل، تفاوت را در حسابداری کشورها به‌دنبال دارد. برای پاسخ به این پرسش باید عواملی را که در توسعه حسابداری نقش دارند، شناخت. در متون حسابداری بین‌المللی صرفنظر از تفاوت‌های جزئی در طبقه‌بندی این عوامل، در هشت مورد اتفاق نظر دارند که عبارتند از:

- نظام‌های حقوقی (Legal System).
- ابعاد سیاسی و اقتصادی (Political & Economy Ties).
- سطح توسعه اقتصادی (Level of Economic Development).
- سطح آموزش (Level of Education).
- تورم (Inflation).
- نظام‌های مالیاتی (Taxation).
- منابع تأمین مالی (Source of Finance)، و
- فرهنگ (Culture).

البته در برخی طبقه‌بندی‌ها عامل نهم به نام مذهب هم وارد شده که به‌طور عمده مذهب را بخشی از فرهنگ دانسته‌اند.

با چشمپوشی از چگونگی تأثیر هفت عامل اول، توجه کافی به همین عامل آخر یعنی فرهنگ از ریشه‌ای‌ترین موارد

قبل در تدوین استانداردهای ملی و بومی باید ثابت قدم باشند.

سازش

در فرایند به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در ایران، گروهها و مراجع مختلف چه نقشی می‌توانند و باید داشته باشند تا بهترین نتیجه به‌دست آید؟ چه توصیه‌هایی برای افزایش نقش این گروهها دارید؟

دکتر خوش‌طینت

به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌هیچ‌وجه نباید کم‌اهمیت جلوه‌گر شود. در درجه اول نهادهای آموزشی و دانشگاهها باید اقدامهای جدی در امر آموزش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی مبذول دارند و اعضای انجمن‌های حرفه‌ای اعم از حسابداران، حسابرسان و مدیران مالی نیز آمادگی اجرای استانداردها را برای مقاصد بین‌المللی همواره داشته باشند.

سازش

از شما برای فرصتی که به ما اختصاص دادید تا نقطه‌نظراتان را با خوانندگان مجله حسابرس در میان بگذاریم، بسیار سپاسگزاریم و برایتان آرزوی موفقیت داریم.

منظر ابعاد سیاسی و اقتصادی وجوه تشابه بیشتر دارند، در یک طبقه قرار می‌گیرند.

از این‌رو طبیعی به‌نظر می‌رسد کشورهای که در طبقه‌بندی‌های یکسان قرار می‌گیرند، از یکدیگر الگوبرداری کرده و برای مثال در پذیرش استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی از رویکردی واحد استفاده کنند.

سازش

به‌نظر می‌رسد ما هم در مسیری گام گذاشته‌ایم که هر دو استاندارد ملی و بین‌المللی را به‌طور موازی به‌کار بگیریم. مزایا و معایب این روش کدامست؟

دکتر خوش‌طینت

در کشورمان به‌نظر می‌رسد در خصوص هر یک از عوامل توسعه حسابداری قدم‌های جدی باید برداشته شود. برای مثال نظام حقوقی کشور ما به‌طور عمده بر مبنای قانون مدون (Code Law) است، در حالی که در نظام حسابداری از کشورهای تبعیت می‌کنیم که تابع نظام حقوقی عرفی (Common Law) هستند. یا بازنگری در قوانین مالیاتی و اصلاح ساختارهای اقتصادی، شاید همگی از پیش‌شرطهای همگام شدن با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی باشد.

به‌نظر من گام برداشتن در مسیری که از هر دو استاندارد ملی و بین‌المللی به‌طور موازی استفاده کنیم، هیچ عیبی ندارد. بلکه در استانداردهای ملی ضمن رعایت تمامی ویژگی‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشورمان دچار تعارض هم نشده‌ایم و در مناسبات بین‌المللی به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی احترام گذاشته‌ایم.

سازش

آیا پیوستن به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی مستلزم توسعه روابط بین‌المللی است؟ تحلیل و ارزیابی شما از مناسبات مراجع حسابداری ایران با مراجع خارجی و بین‌المللی چیست؟ این روابط باید چگونه باشد؟

دکتر خوش‌طینت

با پاسخ به پرسش قبل مشخص شد که همگام با توسعه مناسبات بین‌المللی، ضرورت استفاده از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی احساس می‌شود و مراجع حسابداری ایران مانند

برای این‌که

ببینیم چرا

تفاوت در

حسابداری کشورها

وجود دارد

باید

عواملی را که در

توسعه حسابداری

نقش دارند

بشناسیم